Hukuk Bölümü 2003/4 E., 2003/6 K.

- **İCRA TAKİBİ**
- **İDARİ PARA CEZASI**
- **KAMU ALACAĞI**

- 6831 S. ORMAN KANUNU [Madde 1]
- 6831 S. ORMAN KANUNU [Madde 3]
- 6831 S. ORMAN KANUNU [Madde 54]
- 6831 S. ORMAN KANUNU [Madde 55]
- 6831 S. ORMAN KANUNU [Madde 58]
- 2004 S. İCRA VE İFLAS KANUNU [Madde 72]
- 2004 S. İCRA VE İFLAS KANUNU [Madde 47]

"İçtihat Metni"

OLAY : 1- Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü elemanlarınca adıgeçen Şirkete ait akaryakıt bayiinden 15.12.1998 gününde alınan motorin numunesinin, Petrol Araştırma Merkezinde yapılan analizi sonucunda TSE standardına aykırı olduğunun saptandığı nedeniyle, Nevşehir Valiliğince, 8.4.1999 günlü yazı ile, Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmuş; 9.4.1999 gün ve 1999/6 sayı ile, 4077 sayılı Yasa hükümleri gereğince, adıgeçen Şirkete 2,700,000,000.- TL. para cezası verilmiştir.

Davacı Şirket tarafından, para cezası verilmesine ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davada, KAYSERİ İDARE MAHKEMESİ'nce, 9.9.1999 gün ve E: 1999/311, K: 1999/549 sayı ile, dava konusu işlemde mevzuata aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Öte yandan, Nevşehir Cumhuriyet Başsavcılığının 1999/129 sayılı ve Şirket temsilcisi sanık (M.T)'nin T.C.K.'nun 526/1. maddesi uyarınca cezalandırılması yolundaki iddianamesi ile açılan kamu davasında, NEVŞEHİR SULH CEZA MAHKEMESİ'nde yapılan yargılama sonunda, 2.12.1999 gün ve E: 1999/343, K: 1999/841 sayı ile, sanığın üzerine atılı suçtan delil yetersizliği nedeniyle beraetine karar verilmiştir.

2- Nevşehir Valiliğince verilen para cezasının yapılan bildirime ve ödeme emri tebliğ edilmesine karşın ödenmemesi üzerine, 6183 sayılı Yasa hükümlerine göre, adıgeçen Şirket hakkında icra takibine geçilmiş; bir kısım malları haczedilmiş ve bunun üzerine, Şirket tarafından 12.8.1999 gününde 300,000,000.- liralık bir ödeme yapılmıştır.

Davacı Şirket vekilince, müvekkili hakkında beraet kararı verildiğinden tahakkuk ettirilen idari para cezasının haksız olduğu ileri sürülerek, Nevşehir Valiliğince verilen para cezasına borçlu olmadıklarının tespiti ile Vergi Dairesine yatırılan 300,000,000.- liranın ödendiği tarihten itibaren yasal faiziyle birlikte davalıdan tahsiline; kalan idari para cezasının tahsilinin dava sonuna kadar tedbiren durdurulmasına; haksız icra takibi nedeniyle %40'tan az olmamak üzere icra tazminatına hükmedilmesi istemiyle, 31.3.2000 gününde adli yargı yerinde menfi tespit davası açılmıştır.

NEVŞEHİR 1. ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ; 19.7.2001 gün ve E: 2000/119, K: 2001/335 sayı ile, davanın konusunun, Valilik Makamınca düzenlenen idari para cezasından kaynaklandığı ve ceza bildiriminde verilen cezaya karşı tebliğ tarihinden itibaren 7 gün içerisinde idare mahkemesine başvurulabileceğinin açıkça gösterildiği, bunun üzerine Kayseri İdare Mahkemesine açılan davanın karara bağlandığı anlaşılmış olup, davacı tarafından Mahkemeye yeniden aynı konuda başvurmakta hukuki menfaati bulunmadığı ve davanın idarenin eylem ve işlemlerinden kaynaklandığından idari yargının görevine girdiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Davacı Şirket vekilinin istemi nedeniyle dosyanın gönderilmesi üzerine KAYSERİ İDARE MAHKEMESİ'nce, 3.1.2002 gün ve E: 2001/1269, K: 2002/3 sayı ile, dilekçe ret kararı verilmiş; bunun üzerine davacı Şirket vekilince, aynı istekle, 14.3.2002 gününde idari yargı yerinde dava açılmıştır.

KAYSERİ İDARE MAHKEMESİ; 9.10.2002 gün ve E: 2002/277, K: 2002/924 sayı ile, davacı Şirket tarafından 2004 sayılı İcra İflas Kanunu'nun 72. maddesine göre açılan menfi tespit, geri alma ve icra tazminatı davasının görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar da temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE: Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ali HÜNER'in Başkanlığında, Üyeler: Yılmaz Derme, Dr. Mustafa KILIÇOĞLU, Bekir AKSOYLU, Ayla ALKIVILCIM, Dr. Serdar ÖZGÜLDÜR ve Hıfzı ÇUBUKLU'nun katılımlarıyla yapılan 10/3/2003 günlü toplantısında, Raportör-Hakim İsa YEĞENOĞLU' nun davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Mustafa EKİNCİ ile Danıştay Savcısı Tülin ÖZGENÇ'in davada idari yargının görevli olduğu yolundaki yazılı ve sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

USULE İLİŞKİN İNCELEME:

Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi gereğince yapılan incelemeye göre, adli ve idari yargı yerleri arasında anılan Yasa'nın 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu ve dava dosyalarının 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak, davacının istemi üzerine son görevsizlik kararını veren mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği anlaşılmaktadır. Usule ilişkin herhangi bir noksanlık görülmediğinden esas inceleme yapılmasına oybirliği ile karar verildi.

ESASA İLİŞKİN İNCELEME:

Dava, idari para cezası hakkında ilgili tahsil dairesince cebren tahsil ve takip işlemlerinin uygulanması üzerine davacı Şirket tarafından, borçlu olmadığının tespiti ile ödenen paranın davalı idareden tahsili, kalan kısmın ödenmesinin tedbiren durdurulması ve %40 icra tazminatına hükmedilmesi istemiyle açılmıştır.

Dosyanın incelenmesinden, Nevşehir Valiliğince 4077 sayılı Yasa hükümlerine göre verilen para cezasının iptali istemiyle açılan davanın Kayseri İdare Mahkemesi'nce reddine karar verildiği; sözkonusu para cezasının, tebliğ olunan ödeme emrine rağmen ödenmemesi nedeniyle tahsil dairesince, 6183 sayılı Yasa hükümlerine göre cebren tahsili için takibe geçildiği ve işyerindeki bir kısım malların haczedildiği; bunun üzerine, Şirket tarafından, sözkonusu para cezasının 300,000,000.- liralık kısmı ödenmiş ise de, böyle bir borcun olmadığı ileri sürülerek, uyuşmazlığa konu edilen menfi tespit ve istirdat davasının açıldığı anlaşılmaktadır.

21.7.1953 tarih ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un "Kanunun şümulü" başlıklı 1. maddesinde,

"Devlete, vilayet hususi idarelerine ve belediyelere ait vergi, resim, harç, ceza tahkik ve takiplerine ait muhakeme masrafı, vergi cezası, para cezası gibi asli, gecikme zammı, faiz gibi fer'i amme alacakları ve aynı idarelerin akitten, haksız fiil ve haksız iktisaptan doğanlar dışında kalan ve amme hizmetleri tatbikatından mütevellit olan diğer alacakları ile; bunların takip masrafları hakkında bu Kanun hükümleri tatbik olunur.

Türk Ceza Kanununun para cezalarının tahsil şekli ve hapse tahvili hakkındaki hükümleri mahfuzdur." hükmüne yer verilmiş; aynı Kanun'un 3. maddesinde, "para cezaları terimi": "Amme, tazminat, inzibati mahiyette olsun olmasın bütün para cezalarını, ifade eder." denilmiş; anılan Kanun'un "Amme Alacağının Cebren Tahsili"ne ilişkin İKİNCİ KISIM'ının "Cebren Tahsil ve Takip Esasları" başlıklı BİRİNCİ BÖLÜM'ünde yer alan, 54. maddede, ödeme müddeti içinde ödenmeyen amme alacağının tahsil dairesince cebren tahsil olunacağı belirtilmiş ve bunun hangi şekillerde yapılacağı gösterilmiş; 55. maddede, amme alacağını vadesinde ödemeyenlere, 7 gün içinde borçlarını ödemeleri veya mal bildiriminde bulunmaları lüzumunun bir "ödeme emri" ile tebliğ olunacağına ve bu bildirimin usul ve esaslarına işaret edilmiş; 58. maddede ise, "Kendisine ödeme emri tebliğ olunan şahıs, böyle bir borcu olmadığı veya kısmen ödediği veya zamanaşımına uğradığı hakkında tebliğ tarihinden itibaren 7 gün içinde alacaklı tahsil dairesine ait itiraz işlerine bakan vergi itiraz komisyonu nezdinde itirazda bulunabilir." denilmiştir. (6.1.1982 tarih ve 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun'un 13. maddesi ile, diğer kanunlarda yer alan itiraz komisyonu deyimi "Vergi Mahkemesi" ve itiraz deyimi "vergi mahkemesinde dava açılması" olarak değiştirilmiştir.)

Anılan hükümlere göre, 6183 sayılı Yasa kapsamında bulunan para cezasının cebren tahsil ve takibine ilişkin işlemlerden doğan uyuşmazlıkların görüm ve çözümünde idari yargı yerlerinin görevli olduğu kuşkusuzdur.

Hernekadar, davacı Şirket vekilince, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 72. maddesinde yer alan "Borçlu, icra takibinden önce veya takip sırasında borçlu bulunmadığını ispat için menfi tespit davası açabilir." yolundaki hükme göre menfi tespit ve istirdat davası biçiminde dava açılmış ise de, aynı Kanun'un "Hukuku amme borçları" başlıklı 47. maddesinin "Para cezasiyle diğer hukuku amme borçlarının takibi hakkındaki kanunlar hükmü mahfuzdur. Şukadar ki Devletin bir akitten veya haksız bir fiilden doğan alacakları hakkında bu Kanunun hükümleri cerayan eder." hükmü karşısında, bir idari para cezasından kaynaklanan amme alacağının idarece cebren tahsil ve takibine ilişkin işlemlerden doğan uyuşmazlık konusu davanın İcra ve İflas Hukuku kapsamında görülmesi olanaksızdır.

Öte yandan, davanın, açılış biçimine göre idari dava şekline uygun olmadığı ileri sürülebilir ise de; bu hususun tespit ve tayini, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu hükümlerine göre idari yargı yerine ait bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, bir kamu alacağının tahsili usulüne ilişkin bulunan davanın görüm ve çözümünde idari yargı yeri görevli olduğundan, Kayseri İdare Mahkemesi'nce verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmektedir.

SONUÇ: Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Kayseri İdare Mahkemesi'nin 9.10.2002 gün ve E: 2002/277, K: 2002/924 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 10.3.2003 gününde KESİN OLARAK OYBİRLİĞİ İLE karar verildi.